

lagttage saavel Godseierens som Bondestandens Tary, dersom man vilde sørge for, at der i denne Commiission optoges saadanne Godseiere, som ifølge deres personlige Stilling og ifølge deres ydre Forhold fornemmelig kunne antages for dem, der havde Tillid blandt Godseierne, da vilde det være ganske vist, at dersom der opnaaedes en Overeenskomst i en saadan Commiission, vilde den fremtræde med en langt større Betydning, end Tilfældet er med det Forslag, der her er fremkommet fra et Udvalg, og da vilde en saadan Commiissions Forslag i langt høiere Grad bære Præget af en Overeenskomst. Jeg erkjender imidlertid, at en Overeenskomst dog ikke kan siges saaledes i Ordets strengeste Betydning at være tilveiebragt, og med Hensyn til den usfuldstændige Erstatning, som gives for de solgte Steder, anseer jeg det af yderste Vigtighed, at man søger ad Overeenskomstens Wei at komme til dette Maal. Jeg er ved at overveie dette ført hen paa den Tanke, at man muligvis vilde opnaae fuldkommen det Samme, dersom man gav den hele Lov en forandret Form fra den, der nu er paatænkt. Jeg skal, for nærmere at angive min Tanke i saa Henseende, tillade mig at anføre, hvad jeg har forestillet mig som Hovedindholdet af en saadan Lov. Jeg har nemlig tænkt mig en Lov omtrent af følgende Indhold: „Den Godseier, der forpligter sig til for sig og fremtidige Bestdere eller Ciere af Godset at overlade de nuværende Fæsters Efterladte Gaarden i nyt Fæste paa billige Vilkaar, saaledes at, dersom han ikke kan blive enig med Nogen af forrige Fæsters Efterladte om Vilkaarene, paa hvilke Gaarden skal overdrages i Fæste, skal den stilles til Auction til Eiendom, saaledes at Godseieren dog er pligtig til at indbetale en nærmere bestemmende Dvotadeel til Fordeel for forrige Fæsters Efterladte; han, nemlig den Godseier, der har paataget sig disse Forpligtelser, vil ei alene hævdes i sin hidtil værende Ret til at bortfæste sit Bøndergods, men erholder derved tillige Tilladelse til selv at kjøbe 1 Ed. Hrtfr. for hver 9 Ed. Hrtfr., han har solgt til Eiendom, samt at beholde den fri for de Bønderfordpaahvilende Baand.“ Jeg troer, at, dersom man gav den hele Lov en saadan Form, vilde

man i Virkeligheden opnaae det Samme, som man troer at kunne opnaae ved nuværende Lovforslag. Jeg antager nemlig, at alle de Godseiere, som lægge særdeles Vægt paa vedblivende at beholde Fæstevæsenet i dets nuværende Tilstand, ikke ville tage i Betænkning at paatage sig en saadan Forpligtelse, hvorimod det er sandsynligt, at de Godseiere, som ikke ynde Fæstevæsenet, og som derfor søge at faae det ophævet ved Hjælp af frivilligt Salg, ikke ville underkaste sig denne Forpligtelse, men mod disse antager jeg ikke, at Loven skulde komme til Anvendelse. Den hele Forhandling er gaaet ud fra det Synspunkt, at man vil fremme Selveiendom, og, idet jeg holder fast ved denne Tankegang, saa mener jeg, at man, istedetfor at komme med en Tvangslov, burde komme med en Lov, hvori der gives en absolut Tilladelse, og paa den Maade vilde man aldeles undgaae det Had, som altid ligger i hvilken som helst tvingende Expropriationslov, og jeg antager, at man i Virkeligheden her vil opnaae det Samme, som man vilde opnaae ved nuværende Lovforslag.

Jeg veed vel, at denne min Udtalelse maaskee ikke vil finde stor Anklang i den ærede Forsamling; men jeg har dog ikke troet at burde tilbageholde dette som en mulig Wei til paa en tilfredsstillende Maade at ordne denne Sag, og, ligesom man fra Thingets Side har valgt den for en lovgivende Forsamling vist noget besynderlige Maade at udtale visse Beslutninger paa, uden at giye dem en yderligere Betydning, saaledes antager jeg ogsaa, at denne min Udtalelse, hvis Regjeringen overhovedet maatte gaae ind paa Forslaget, ogsaa i sin Tid vil komme under en nærmere Dmtale, og det er derfor, at jeg har tilladt mig at udtale mig som, steet er.

Hvad endelig min Afstemning i denne Sag angaaer, da vil jeg for Diebliffet forbeholde mig den. Skulde det her i Thinget vise sig, at man fortolker dene Dagsorden, som om man ubetinget gjorde Fordring paa, at der skulde forelægges en Lov af det omtalte Indhold, uanset, om der fra den ene Side maatte vises Uvillie eller ikke, da vil jeg stemme derimod; men, dersom det maatte vise sig, at man ønskede at gjøre dette Forslag til et Grundlag